

SÅPA&ROMANTIK

När Biserka Josifovska kommer hem från jobbet sätter hon genast på TVn. Sedan tar hon av sig skorna och gör en massa andra saker med TVn bubblades som ett småputtrigt sällskapsdjur i hörnet. Nästan alla kläder hon syr är inspirerade av TV-såpor. När hon t ex såg Dallas sydde hon en tvådelad svart skinnklänning. Klänningen finns med i Dreamworld, utställningen som visas på Sundsvalls museum.

Vad är det som gör att man så lätt fastnar i en såpa på TV? Så länge Soprano gick, söndag kväll klockan 2145, skulle det till mycket för att locka mig att göra något annat än att sitta blickstillta framför TV-rutan. Göran Everdahl vet. Han älskar TV-såpor och har gjort ett grundligt forskningsarbete om såpans historia i sin bok Tvål! kärlek, svek och härligt hat på teve. Om detta berättade han på den studiedag om Såpa&Romantik som Länsbiblioteket och Sundsvalls stadsbibliotek bjöd in till härom veckan.

Dallas var förresten Ingmar Bergmans favoritsåpa och bäst gillade han Lucy "den lilla feta damen utan hals" enligt intervju i Röster i Radio-TV från 1982. Scener ur ett äktenskap var å andra sidan Dallasförfattarnas största inspirationskälla.

Det började en gång med att det stora tvättmedelsbolaget Procter & Gamble ville annonsera sina produkter i radio men inga program på dagtid vände sig till målgruppen hemmafruarna. Man erbjöd då skådespelerskan Irna Phillips en förmögenhet om hon kunde åta sig att skriva en underhållningsserie som inte alltför mycket distraherade intresset för strykning, matlagning och städning. Det gjorde hon. Hon fick ihop den första tvåloperan och den fick namnet Painting Dreams. Sedan rasslade det på. Irna Phillips anställde tre sekreterare som skrev dygnet runt. 33 såpor blev det. Redan från början var de uppbyggda med välkända såpaingredienser: flera historier pågick samtidigt, ingen berättelse fick något definitivt slut, varje avsnitt avslutas med en sk cliffhanger dvs en spännande scen vars upplösning utlovades i nästa avsnitt och så bakgrundsmusik till varje känslösam scen. Från början var det hammondorgel.

Nutidsromantik för vuxna flickor däremot har alltid lyckliga slut. Maria Ehrenberg berättade under studiedagen om livet på den engelska landsbygden bland katter, chintzgardiner och blommande trädgårdar. Hon har också gjort en djupdykning i litteraturen och presenterar sina fynd i boken Romantik för "vuxna flickor": från Maeve Binchy till Mary Wesley. I den här litteraturen är det kärlek som gäller - inte sex. Först långt in i romanerna når det älskande paret fram till sängkanten och det är inte säkert då heller att det blir något av. Maria Ehrenbergs favoritförfattare Kate Fenton, Rosamunde Pilcher, Joanna Trollope och Mary Wesley är bildade damer som skriver bra och kan sin litteraturhistoria med tydliga hänvisningar till Jane Austen, systrarna Brontë och Agathe Christie. Alla skriver de om kvinnor som på ett eller annat sätt hamnat i kris. De lyckas alltid ta sig igenom och det finns alltid möjligheter om man bara vågar! Maria Ehrenberg, som till vardags är bibliotekarie i Kristianstad, berättar om en kvinnlig låntagare som kom och tackade henne för att hon satt Joanna Trollopes Spanska älskaren i händerna på henne. Låntagaren var nybliven änka och Spanska älskaren hade fått henne att för ett tag glömma sig själv och sorgen.

I Mary Weseleys böcker handlar det mycket om uppbrott, att bryta upp ur förstelnade äktenskap och trånga konventioner, att våga se nya vyer och leva livet på egna villkor.

Det finns avarter. Göran Everdahl och Maria Ehrenberg medger att både såpan och nutidsromantiken lever farligt nära stereotyperna ibland. Det gäller att vaska fram guldkornen och njuta av dem!

Men hur gör man då man retar upp sig på mediebruset - alla enfaldiga framställningar av män och kvinnor i såpor, tidningsartiklar och annonser? -Ja man kan vända sig till aktionsgruppen Allt är möjligt. Det är en grupp journalister som diskuterar hur medierna påverkar oss och hur vi kan påverka dem. De ger exempel och råd i sin nyligen utgivna bok Allt är möjligt: en handbok i mediekritik.

Karin Westerlund

